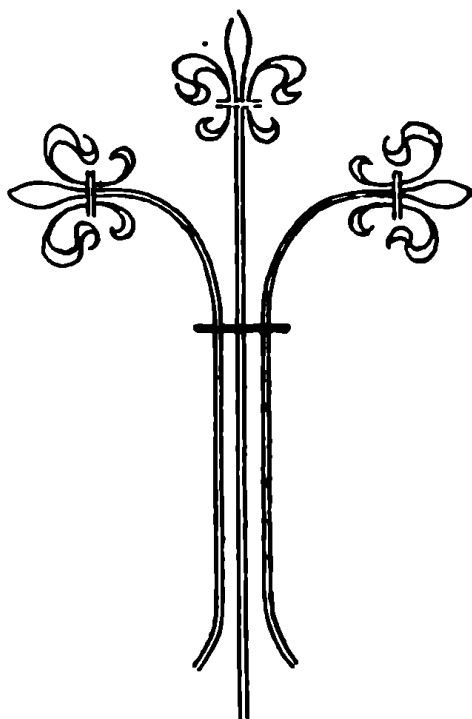


JAROSLAV DURYCH

Zdrávas, Královno!

N Ě K O L I K P O Z N Á M E K



EDICE KRYSTAL L. P. 1931

PŘEDMLUVA KE KNIZE JAROSLAVA DURYCHA ZDRÁVAS, KRÁLOVNO!

Tyto odstavce byly psány pro revui „Na hlubinu“ a tuto jsou spojeny v knížce skoro v témže znění, v jakém tam byly otiskovány. Třebas jsem na tyto věci myslíval již delší dobu před tím, než jsem je začal psát, přece se mi nikdy nepodařilo napsati ani jeden odstavec dříve, dokud jsem nebyl v poslední chvíli upomínán, takže jsem často míval strach, že nebudu moci včas dostáti svému slibu; ale pak téměř v poslední hodinu se dostavilo soustředění mysli tak, že bylo napsáno to, co tuto následuje. Když se to opakovalo pokaždé, začalo se mi zdáti, že to tak musí býti jednak proto, aby se potvrdilo, že člověk sám ze sebe ničeho nemůže, jednak proto, abych neměl kdy přidati k těm větám jakoukoliv ozdobu slov a jakoukoliv barvu vlastních citů čili aby mi pokud možno bylo zabráněno přidati tam něco svého. Proto jsem se rozhodl

těž nyní opravovati původní znění co nejméně.

Myslíval jsem na tyto věci z vlastní své potřeby a proto se knížka tato bude hoditi těm čtenářům, kteří mají či budou míti potřeby tytéž či aspoň podobné. Není to tedy myšleno a psáno pro lidi, jejichž duše na svých cestách postoupily do výše určité dokonalosti, nýbrž jen pro ty, kteří buď zcela nebo z větší části dosud jsou přikryti stínem; nikoliv pro zdravé, nýbrž pro nemocné.

Jsou to jen náznaky; leckdy jsem cítil, že o něčem by se mohlo říci více či že by se to mělo nějak ukázat; ale tyto věci se netýkají jen obyčejných zkušeností světských, nýbrž zkušeností náboženských, a bylo by tudíž nemoudré domnívati se, že vysvětlení lidské postačí. Zůstávají zde tedy jen ty náznaky, které i pro čtenáře nabudou hlubšího významu zase jen ve chvíli, která bude k tomu ustanovena.

Panu převoru P. Silvestru Braitovi děkuji za to, že mě přiměl psáti do revue „Na hlubinu“ a tím mě zároveň přiměl k tomu, abych těmto věcem věnoval pilnější přemýšlení, které přineslo toto ovoce, jehož chuť není pro každého stejně vzácná, ale k věčnému štěstí postačí, přinese-li osvěžení aspoň několika málo duším nezapomenutějším.

Olomouc, advent 1930.

J. D.

ZDRÁVAS, KRÁLOVNO!

Pohlédneme-li na obraz Panny Marie, cítíme v sobě nutkání, abychom ji pozdravili. Pozdravujeme lidi, ať z lásky, z povinnosti či z nutnosti, a čím dražší jest nám některá osoba, s tím větší radostí a touhou ji pozdravujeme. Pannu Marii, matku Boha a Spasitele, jako bytost nejkrásnější a nejsladší, vyvýšenou nejen nade všechny lidi, ale i nad všechny bytosti stvořené, chceme pozdravovati způsobem, který by projevoval jak naši radost a lásku, tak i naši úctu. Dvě modlitby se začínají pozdravením Panny Marie. Je to pozdravení andělské a modlitba sv. Bernarda. Pozdravení andělské „Zdrávas, Maria!“ jest však vyhrazeno té modlitbě; jsou to slova, kterými Pannu Marii mohl ve jménu Božím pozdraviti jen anděl Gabriel, poněvadž každé z těch dvou slov má význam božský. Ve slově zdrávas byla obsažena moc přenešmírné Boží milosti a Božího úmyslu; a jméno Maria, vysloveno od anděla z rozkazu Božího v nejrozhodnější chvíli veškerého času, znělo s plnou ctí a slávou nejvyššího posvěcení. Tato dvě

slovamůžeme opakovati jen jako věčnou ozvěnu této vzpomínky a musíme si býti vědomi, že tak mohl Pannu Marii pozdraviti jen anđěl Zvěstování. Také by si nikdo netroufal užiti těchto slov, aby jimi pozdravoval Pannu Marii sám za sebe.

Jako lidé musíme tedy užívati pro vyjádření své vlastní, osobní radosti a lásky pozdravení lidského. Nejsprávnější a nejvystižnější pozdrav odkázal nám svatý Bernard ve slovech: Zdrávas, Královno!

Těch slov můžeme užívati i stokráte za den, kdykoliv pohlédneme na jakýkoliv obrázek či sochu Panny Marie, kdykoliv jdeme podle kostela, kdykoliv si na ni vzpomeneme, kdykoliv uslyšíme její jméno.

Je to z lidských pozdravů ten nejlepší. Vidíme ji jako Královnu svrchovanou, jako bytost nade všemi tvory nejvznešenější, nejkrásnější a nejsladší, které sladko jest věčně sloužiti a k ní vzhlížeti, poněvadž čím pozorněji a čím déle k ní vzhlížíme, tím jest její obraz skvělejší a užasnější. Pozdrav ten můžeme pronášeti v radosti i v soužení, v lásce, ba i ve zmatku myslí vždy s dobrou platností, poněvadž do těch dvou slov můžeme vždy vložit

všecko, co právě naše srdce má volného pro touhu věčnou, a i ve chvíli největší opuštěnosti duševní najde se aspoň slza, aspoň vzlyk, aspoň vzdech, aspoň posunek, který můžeme obětovati své Královně. Tato slova jsou dosti krátká a dosti mocná; stačí innohdy, aby unesla naši duši, která se jich zachytí.

Pozdravovati ji patří k největšímu slastem nejen modlitby soustředěné, ale i všech našich myšlenek a citů. Z lásky ji nazýváme královnou, sláskou žasneme nad svrchovaností jejích krás, které jsou vyjmenovány v litaniích, láska nám dává radost a radost nám dává lásku k té, kterou si zvolil Bůh. Pozdravujeme ji před jejím obrazem, pozdravujeme ji při patření na svatostánek, poněvadž ona byla svatostánkem prvním a nejvznešenějším, pozdravujeme ji při patření na nejsvětější Svátost, která jakožto pravé tělo a pravá krev Syna Božího jest zároveň plodem jejího přesvatého těla.

Jest Královnou a nazýváme ji tak nejlépe a nejraději, poněvadž tak nazýváme bytost, kterou milujeme. Není možno viděti její obraz či vzpomenouti si na její jméno a nepozdraviti jí. Chceme-li ji pozdraviti ať s ponížeností a úzkostí či s radostí a vděčností, máme pro

celou stupnici všech možných citů a představ pozdrav, který dostačuje všeobecně a úplně, ve slovech Zdrávas, Královno!

MATKO MILOSRDENSTVÍ!

Matkou milosrdenství se nazývá především proto, poněvadž jednak byla od počátku vyvolena k tomu, aby skrze ni bylo uskutečněno milosrdenství Boží zrozením Spasitele, jednak sama svolila při poselství andělském, aby se tak stalo. To jsou první příčiny, pro které je takto nazývána. Druhé příčiny jsou již řádu přirozeného, lidského. Obracíme se k ní jako k matce svého Krále a Soudce, podobně jako se činí na světě mezi lidmi, kde přimluva matky u syna, byť sebe výše postaveného, zmůže zpravidla velmi mnoho. Jako matka jest nám prostřednicí u Syna. Netroufáme-li si obrátit se přímo na Krista, obracíme se k Matce, která jest jen z našeho lidského rodu.

Tímto názvem či tímto zvoláním úpíme k Ní zároveň o milosrdenství a tato slova nelze

pronášet hodnotně bez tohoto úpění o milosrdenství. Nejsme-li si vědomi, pronášejíce tato slova, že milosrdenství nutně potřebujeme vždy a též právě v té chvíli, pronášíme je mrtvě a bez užitku. Tato slova, tento titul Matky Boží, nám to právě užitečně připomíná a vědomí toho v nás obnovuje, i když právě necítíme sklíčenosti, i když právě nás nic nalehavě nesouží.

Slova tato vyslovujeme s důrazem, přistupujeme-li k této modlitbě předem už s tím úmyslem, abychom obzvláště se dovolávali milosrdenství v nějaké potřebě, nouzi či neštěstí časném či duchovním. V takové chvíli spoléháme se na to, že úpění toto samo musí dostačiti, aby nám vymohlo, čeho potřebujeme. Máme na mysli slova písně: Vzpomeň, o Královno milá, že nebylo slýcháno, abys koho opustila, když k Tobě jest voláno! - Ale v takové potřebě, nouzi či neštěstí, snadno podleháme liché domněnce, že úpění našemu musí býti vyhověno způsobem, jakým my sami si ukojení svých potřeb představujeme, a můžeme se cítit zklamáni, když se to právě takovým způsobem nestane. Tím můžeme býti svedeni k malověrnosti, nevděku a k těž-

kým hříchům. Nutno vědět či nutno věřit, že Matka Boží opravdu nikdy nikomu neodpírá milosrdenství, kdokoliv a kdykoliv se k Ní obrátí s důvěrou a oddaností. Vždy prokáže milosrdenství hojně a větší, než bylo očekáváno. Ale způsob tohoto milosrdenství si volí sama, na to má právo jako Královna a na to má i Moudrost od Ducha svatého. Ani Bůh nemůže měniti odvěký božský plán života a stvoření. Proto ani Matka Boží nemůže chtíti měniti úradky Boží; ale vždy může pro nás dosáhnouti milosrdenství, které jest nevyčerpatelné a neodměřené. Nelze-li proti úradku Božímu opatřiti pro nás ten způsob milosrdenství, jaký právě máme na mysli, opatří nám Matka Boží toto milosrdenství způsobem jiným, který pro nás je vždy ještě lepší. Úpí-li třeba dítě nad umírajícím otcem o milosrdenství, a nelze-li prodloužiti život umírajícího, poněvadž jest v úradku Božím, aby ten člověk zemřel, neúpí to dítě nadarmo, poněvadž v té chvíli pečuje již Matka Boží o náhradu jinou, jejíž dokonalost se teprve později projeví. A tak je tomu i v jiných našich potřebách a bolestech. Tak i když úpíme o pomoc v nějakém strašném pokušení a posléze

přec jen tomu pokušení podlehneme, nedomnívejme se, že jsme úspěšni nadarmo, poněvadž cesty milosrdenství a jeho užitek nejsou vždy zřejmy ihned, nýbrž objevují se často až později. A na to právě musíme býti pozorní ve svém životě, abychom poznali, jak divně nás milosrdenství Boží často v životě provázelo, že nás neopouštělo ani ve smrtelných hříších, že i tenkrát, když jsme se od Boha odvrátili, Bůh se nevzdával svého úmyslu opět nám přispěti a zdvihnouti nás k sobě, opět nám požehnati a dáti nám štěstí a radost.

To jsou tedy účinky tohoto volání k Matce Boží, k Matce milosrdenství, účinky, které se nám jeví jako božské zázraky milosti, které se dějí v životě každého člověka, kterých člověk často ani nepozoruje, ale otevře-li mu láska k Matce Boží oči, musí mu oči zároveň naplniti slzami nejmocnějšího pohnutí a nejradostnějšího úžasu.

ŽIVOT A SLADKOST

Životem se nazývá Matka Boží hlavně proto, že její odpověď andělu umožnila vtělení a vykoupení. Dala život Bohu jako člověku, život tělesný, lidský. Tím bylo umožněno dílo vykoupení, kterým život se stal zase životem. Až do té doby život byl jen stínem, očekáváním; byl odtržen od Boha dědičným hříchem a sám o sobě byl by býval odsouzen k zániku jako všechno, co jest od Boha odloučeno; tento zánik byl by nastal, kdyby milosrdenství Boží bylo bývalo přestalo působit. Ale pro naději v Matku Boží bylo posouvěno pokolení lidskému od vyhnání z ráje až do dne zvěstování. Tolik tisíc let čekal Bůh na splnění své naděje, bez níž bylo by pokolení lidské musilo zmizeti s povrchu země. A když Spasitel byl počat, byla životu vrácena jeho cena; život lidský už nemohl býti jen hasnoucí jiskrou, když Bůh sám se stal člověkem. Tak Matka Boží pomohla vrátit život miliardám duší, které by byly bývaly zašly v úplné nicotě nebo byly by bývaly zkaženy věčným zavržením.

Byla životem Kristovým, poněvadž tělo Kristovo bylo v těle jejím jako hostie v monstranci již od prvního okamžiku po zvěstování a byla již předem od věků vyhlédnuta za Matku Věčného. Církev blahoslaví její život, který nosil Syna Božího, a její prsy, které jej kojily.

Jest životem naším, poněvadž zachovala nám život věčný, bez něhož život časný by neměl žádného oprávnění a jakožto věc zbytečná a bezúčelná byl by propadl zániku či nějaké katastrofální změně.

Bůh od ní očekával svůj život tolik tisíc let. A třeba tisíciletí jsou před očima Božíma jako okamžiky, musíme si představit to nesčetné množství duší, které po celou tu dobu bloudilo po světě, kterých se zželelo Božímu milosrdenství již od počátku, poněvadž láska Boží k lidem byla dědičným hříchem jen zatara-sena či zadržena, ne však zmařena. Bůh poslal k Panně Marii anděla a Duch svatý ji zastínil. Pro ni bylo a musilo býti šetřeno pokolení lidské, aby nezahynulo. Její předkové byli mostem nad potopou hříchů a věčné smrti a zrozením jednoho každého z nich kráčela naděje Boží, naděje celého nebe a naděje nás všech z jednoho těla do druhého s přípo-

vědí z ráje. Tak byl v ní zachován život ještě před jejím zrozením.

Jest však pro nás životem nejen podle zákona o vtělení Syna Božího, ale i v poměru ke každému z nás jednotlivě a za všech okolností. Jest pro nás matkou milosti a duchovního života. Poněvadž duši naši může ve skutečnosti trvale ukojiti a při síle udržovati jen nejvyšší milost a nejvyšší krása, musí duše hledati Pannu Marii. Jen to, co z pokolení lidského Bůh sám předem poznal jako jediný svatostánek, jako bytost požehnanou mezi ženami, jen to může stačiti vyběravé a nenasytne lidské touze jako vrchol všech nedosažitelných radostí a sladkostí. Církev ji velebí každodenní modlitbou chvály a díků. Nehen se zřetelem na život posmrtný, ale i se zřetelem na čest a štěstí každého dne našeho života pozemského jest bytost Matky Boží pro každého z nás vrcholem sladkosti, před níž máme za nic považovati všecky sladkosti tohoto života časného. I v lásce to platí, poněvadž i láska lidská se rozevírá jako propast a snaží se letěti až k slunci, třebas lidské síly jsou omezeny. I v lásce totiž hledá člověk to nejvyšší a nejkrásnější, a nikdy nedojde uko-

jení, nenajde-li toho; vždy zůstává v srdci osten vědomí, že i nejvzácnější krása těla i ducha lidského byla a jest jen jakýmsi podobenstvím čehosi nedosažitelného a v životě časném neexistujícího. Ale toho, čeho nedosáhl člověk, dosáhl Bůh. Matka Boží není jen podobenstvím nekonečné a věčné sladkosti a krásy, ona je tou skutečností. A kdo pozná tuto skutečnost, nemůže pak už nikdy hledati a nalézati zadostučinění v pouhém podobenství, i kdyby sebe prudčeji a mámivěji uchvačovalo smysly lidské.

Proto ji nazýváme sladkostí. Jest zajisté sladkostí nejvyšší a nejžádoucnější, ale jest hlavně též sladkostí jedinou a pravou. Sladkost tato jest rozkoší celé bytosti. V modlitbě sv. Bernarda ji nazýváme sladkostí naší. Není tedy jen soukromou sladkostí Boha samého, neboť v řádu Božím jsou tajemství, ke kterým nelze se přiblížit v životě časném. Jako Bůh nám dal své vlastní tělo v nejsvětější Svátosti, tak i svou Matku učinil Matkou nás všech. Tato Matka i po zrození Syna Božího zůstala Pannou neporušenou, před níž všecky kůry nebeské na tvář padají, a my k ní voláme: Sladkosti naše! A to není jen titul, jen obřadné

zvolání jako před královnou světskou, to jest výrazskutečnosti, výrazzaručené naděje, která se uskutečňuje nejen v životě věčném, ale i ve stavu milosti nadpřirozené.

O této sladkosti však mluvili svatí jen řečí bázlivou a zaraženou. Jest nevýslovná. Ne každý svatý mohl by ji vyjádřiti lidskou řečí. I tvor s duší nejčistší mohl by o ní mluvit jen maje kamínky řeřavé pod jazykem.

N A D Ě J E N A Š E

Matka Boží se sdílí se svým Synem o Jeho dílo vykupitelské, o Jeho milosrdenství k lidem, o Jeho lásku k lidem, poněvadž jako Matka Nejvyššího přijala od Něho i všecky Jeho ctnosti v tom stupni, jaký jí přísluší. Ale ani pro tyto ctnosti její netroufali bychom si k ní volati, neboť jsme všichni spoluvinníky a účastníky tupení, mučení a ukřižování jejího Syna a kdyby její ctnosti přijaté sebe více se blížily hodnotě ctností Boha samého, netroufali bychom si s plnou důvěrou obracet se se svými prosbami k Mat-

ce, již jsme usmrtili Syna; spíše bychom se jejího pohledu báli a ani napomenutí božské by nám nestačilo, abychom tuto svou bázeň přemohli.

Naše naděje v Matku Boží má svůj základ v naději a víře všeho křesťanstva, že Kristus vstal z mrtvých. Na Bílou sobotu, když kněz přijde před nejsvětější Svátost, napřed zapěje: Regina caeli laetare; neobrací se tedy prvním slovem ke Kristu ve Svátosti, nýbrž k Jeho matce. Vidíme z toho, že radost Matky Boží nad vzkříšením byla tak mocná, takřka nekonečná, že její vzpomínky na strašné přestálé utrpení staly se nyní součástí této nesmírné blaženosti a že v této blaženosti nemůže na nás shlížeti s city jinými než její z mrtvých vstalý Syn, který pro nás dobrovolně podstoupil potupu, muka a smrt, aby nás vykoupil a pro své nebe získal. My, kteří jsme jejího Syna vedli na smrt, přicházíme k ní a oznamujeme jí, že její Syn vstal z mrtvých, jakož byl řekl. Pro tuto radostnou novinu očekáváme s jistotou, že Královna nebes již nevzpomene na naše provinění, které v slzách její radosti se rozplývá před jasem Boha-člověka z mrtvých vstalého.

Nazýváme-li tedy Matku Boží svou nadějí, připomínáme tím svou víru v to, že Kristus vstal z mrtvých, a připomínáme tím Matce Boží největší radost z jejího života. S touto připomínkou ji pozdravujeme, poněvadž slovo pozdravu: buď zdráva! patří v řadě názvů, které jí dáváme, až za ten název nejvyšší: Naděje naše! Tímto názvem jí projevujeme svou úctu nejvyšší, neboť tím, že jako spoluvinníci smrti jejího Syna ji nazýváme svou nadějí, oslavujeme její podíl na díle vykupitelském a její podíl na slávě vzkříšení Kristova, které ji učinilo Královnou nebe. Tímto názvem se jí co nejvíce koříme a je to poučením, že Boha ctíme prosbou a skládáním naděje v Něho či v Jeho Matku na Jeho místě. Sami o sobě nemůžeme Boha ničím uctít, ničím přispěti k Jeho radosti či slávě, a chceme-li tak učiniti, můžeme tak učiniti jen tím, že Ho o něco prosíme; jen vědomím své závislosti na Bohu uctíváme Boha a sloužíme Mu.

Toto naše poddanství daroval Kristus své Matce tím, že vstal z mrtvých a učinil ji Královnou nebe. Od té chvíle se sdílí Matka Boží se svým Synem o Jeho moc, o Jeho slávu a nabyla práv protektorátu, jakých nemají ani

všechny stvořené bytosti nebeské vespolek. Pozdravujeme ji tedy jako svou naději, pozdravujeme tím zároveň jejího Syna, Jeho zmrtvýchvstání a povýšení Matky Boží na Královnu nebe, na Královnu celého světa. Ale tuto poctu jí neprokazujeme tím, že jí slovy rozvádíme celou tuto její slávu, že rozvažujeme o této slávě a žasneme nad ní, nýbrž tím, že si uvědomujeme jen to, že se k ní utíkáme v bídě, žalosti a nemohoucnosti jako slepí, kteří nemohou sami ze sebe na její vznešenost zírat a jejichž myšlení a uzpůsobení nestačí na to, aby mohlo pojmouti i jen omezenou část významu její hodnosti, moci a slávy. Můžeme ji poctíti jenom vědomím své bezmocnosti a potřeby, jen vědomím toho, že místo plesu a díků můžeme před ní předstoupiti jen s prosbou o pomoc, jako tvorové nehodní a bezmocní. Ale toto vědomí naší vlastní nehodnosti a bezmocnosti nás nezkličuje, jakmile před ní předstoupíme. Není Matka Boží jen bytostí mocnou a vznešenou, již Bůh učinil prostřednicí mezi námi a sebou. Vědomí naší bezmocnosti a bídy nás nenaplňuje zoufalstvím. Naopak, cítíme, jak nesmírná je láska Boží a jak šťastni jsme ve své bezmocnosti

a bídě, položil-li Bůh naši naději do své Matky a jsou-li i naše potřeby, naše slzy a naše bolesti uznány za důstojny, abychom jimi uctili Matku Boží a v ní jejího Syna. Šťastné to poddanství a blažení jsme, že nemůžeme Matku Boží uctít a dosti jí učiniti jinak než tím, když ji o něco prosíme v potřebách tohoto života!

VOLÁNÍ Z VYHNANSTVÍ

Slova: „K Tobě voláme“ připomínají nám první zvolání samého Boha k Panně Marii před prarodiči, když opouštěli ráj; Bůh musil naše prarodiče vyhnat od Sebe, ale Jeho láska k nám se nemohla zmenšit. Aby nás všechny nemusil vydati ďáblu, předpověděl příští Panny Marie, choti Ducha svatého a matky božského Syna. K ní tedy volal Bůh, po ní toužil Duch svatý hned na počátku, aby lidi, které stvořil z božské lásky, nemusil odsoudit k smrti věčné. Ji uznal za hodnou, aby byla matkou Spasitele, od ní očekával souhlas, k ní se upírala naděje všech božských Osob,

ji Bůh od počátku přijal za královnu všeho stvoření.

Pravíme-li: K Tobě voláme, uznáváme tím její plnou moc, přijatou od Boha. Nemusíme volati k Bohu; stačí úplně, voláme-li k Panně Marii, která nám může dáti či opatřiti všecko, co nám může dáti Bůh. Pro nás tedy vlastně jest Panna Maria všemohoucí a rozdíl mezi všemohoucností její a všemohoucností Boží jest jen v původu; Bůh ji má ze Sebe, Panna Maria ji má od Boha. Všecko, co dostáváme, dostáváme vlastně skrze ni, jako skrze ni jsme přijali svou spásu, a tak vlastně nedostáváme ničeho, co by neprocházel skrze ni. I dary Ducha svatého máme skrze ni, poněvadž ona jest chotí Ducha svatého a všecken jeho oheň lásky, ze kterého pochází osvětlení, víra a božské ctnosti, patří vlastně jí jako její věno a Ona nám z něho udílí. Jako zaslíbení Boha Otce, milost Ducha svatého a Tělo Spasitelovo prošlo její bytostí a krev Spasitelova prošla její krví, tak skrze ni prochází i milost Boží a jiné božské dary, takžemy přicházíme k Bohu jejím prostřednictvím a s její pomocí. Ona jest pro nás krásou Boží, vznešeností Boží a mocí Boží, skrze ni můžeme patřiti na Boha a proto

v osmeru blahoslavenství stojí: Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.

Voláme pak tehdy, jsme-li v nebezpečí, nouzi a úzkosti. Slova „K Tobě“ jsou položena na první místo a to znamená, že vlastně máme volati jen k ní.

Naše volání pak má býti stálé a nepřetržité, horlivé a mocné. Neboť se praví, že voláme jakožto vyhnaní synové Evy, a toto vyhnanství trvá neustále po celý náš život až do smrti. Máme volati, to znamená, že mezi námi a naší Královnou jest určitá vzdálenost; není nám jako vyhnancům tak blízko, abychom bez namáhavého úsilí mohli k ní mluvit; musíme volati, poněvadž kolem nás na blízku není nikoho, kdo by nám mohl pomoci, ke komu bychom mohli jen tiše volati, nebo šeptati. Musíme volati, poněvadž naše Královna je nad námi vysoko a náš hlas obyčejný je tuze slabý, aby se k ní povznesl. Jsme totiž přikryti mlhami a temnotami a mlhy zatěžují křídla naší duše, takže duše se nemůže vznést jen pohodlným letem, nýbrž veškerým úsilím. Proto naše volání má býti mocné; máme si býti vědomi své nouze a nebezpečí. V nebezpečí křičí člověk o pomoc ze všech sil,

těž v bolesti; pro nás pak vědomí našeho vyhnanství a odloučenosti od rajské vlasti a od rajské Královny má býti bolestí největší a nebezpečí, že můžeme pozbyti milosti a naděje, rovněž jest tak velikým nebezpečím, že správná představa o něm by nás naplnila šílenstvím. Proto naše volání mělo by býti tak mocné a opravdové jako křik hynoucích, mučených, vražděných, jako volání rodiček, jež se bojí zoufale o život vlastní i o život dítěte.

Silou svého volání ukazujeme i stupeň své úcty k naší Královně; čím výše ji vidíme nad sebou, tím mocněji má k ní volati naše duše; a též stupeň své důvěry tím ukazujeme; voláme-li jen slabě, tu příliš nedůvěřujeme, tu jen zkoušíme; ale máme-li důvěru úplnou, chceme se dovolati; může to býti volání neslyšitelné pro lidi, může to býti vnitřní modlitba, ale pak toto volání je tím mocnější, čím je vnitřnější. A silou svého volání ukazujeme též stupeň své lásky k naší Královně; tuto lásku nesmíme tlumiti, nýbrž, kdyby to bylo možno, měli bychom jejím hlasem naplniti celý svět.

Připomínáme své vyhnanství, neboť ve vyhnanství jsme v životě časném stále. I když jsme spojeni s Bohem, i když Ho přijímáme

v nejsvětější Svátosti, i když cítíme nebe a lásku Boží, i když se nám zdá, že nepotřebujeme jiného nebe než přítomnosti Boží, nesmíme zapomínat, že sice jsme spojeni s Bohem, ale jen jako vyhnaní synové Evy, že přijímáme Boha v nejsvětější Svátosti, ale jen jako vyhnaní synové Evy, a že právě jen v tom stavu a v tom poměru jako vyhnaní synové Evy cítíme nebe lásky Boží a přítomnosti Boží. I když se nám zdá, že takové nebe a taková blaženost by nám úplně stačila na věky věkův, takže bychom ochotně a radostně chtěli snášet věčně všechny lidské bědy časného života s tou podmínkou, že Bůh zde na zemi zůstane s námi a že se již nemusíme obávat, že bychom Ho ztratili, nesmíme zapomínati na to, že máme Boha milovat z celého srdce svého, ze vší duše své a ze vší síly své: to znamená, že máme chtít milovati a poznávati Ho stále dokonaleji a mocněji, stále se Mu přibližovati, býti u Něho v Jeho pravém sídle, kterým jest nebe; a ať je touha tato sebe smělejší a závratnější, láska se ničeho nebojí, nezříká, neotálí. Nebe, jehož nám Bůh dopřává na zemi, jest omezeno tím, že tu jsme a zůstáváme vyhnanci, i kdyby milosrdenství Boží

dalo nám na toto vyhnanství zapomínat a naplňovalo nás štěstím z milosti. My musíme chtít více, my musíme chtít přijít do vlastního nebe Božího, ne pro jakési sobectví a bažení po podílu na nebeských radostech a slávě, ale z činné a statečné lásky k Bohu, pro Boha samého, poněvadž teprve v nebi Ho budeme mocí milovati tak, jak je určeno, aby duše Boha milovala, teprve v nebi se naše láska může státí pravou láskou, a jen proto, abychom tohoto stupně lásky k Bohu dosáhli, musíme chtít přijít do nebe, a nesmíme se zdržeti při žádné jiné myšlence, neboť každé takové zdržení jest nedůvěrou v lásku a zajisté pochází od úhlavního nepřítele lásky.

Duch svatý nese naše volání k Panně Marii, neboť on sám ji zahaluje a zastiňuje; dává síly naší důvěře a našemu volání.

Praví-li se, že Bůh jest nám blíže než my sami sobě, pak naše Královna jest nám ještě blíže, neboť jest nám blíže než Bůh. Proto my sami jsme vlastně od sebe velice daleko; naše myšlenky jsou rozptýleny v daleké poušti našeho vyhnanství a v nicotách. Proto jen s námahou se sbíráme, proto s námahou musíme volati k své Královně, která je nám tak po-

divně blízko a přece pro kletbu našeho vyhnanství a naší nicotnosti je tak vysoko nad námi.

Ale ve své nicotnosti se můžeme dovolávat svého lidského příbuzenství s Pannou Marií. Voláme k ní jako synové Evy, připomínající jí tím naši i její společnou pramáti, tu, které byl přislíben její příchod. Připomínáme tím, že my jsme jen vyhnaní synové Evy, ona pak nejčistší, nejkrásnější a nejsvětější růže na prutu lidstva, vyvolená choť Duha svatého a matka Spasitele, ale přece jen z lidského rodu. Je v tom důvěra v lásku, tak nesmírnou, jako byla její pokora, v lásku, která nezaniká.

PLÁČ

Pláč jest dvojí: pláč lítosti a pláč radosti. Pronášíme slova modlitby: K Tobě vzdycháme, lkajíce a plačíc v tomto slzavém údolí. Při tom můžeme mysliti na své časné bědy, na své světské smutky, protivenství a obtíže. Matka Boží jest pomocnicí naší v potřebách našich, ať jsou to potřeby pro věč-

nost či jen potřeby časné, slyší naše prosby a vyhovuje podle spravedlnosti a milosrdenství. Jest pravda, že pro větší část lidstva jest tato země slzavým údolím; jest v tom však cosi spravedlivého, neboť naše vlastní hříchy ještě mnohem více než hřích dědičný vynucují téměř neustále znova a znova porušení země a porušení života; naše hříchy maří požehnání, sotva je Bůh zemi udílí; chce-li Bůh udělit lidem pokoj a štěstí, lidé sami tomu odporují svou nedůvěrou, nestálostí, rouháním, zoufalstvím i vzpupností. Není to nedostatek milosrdenství Božího a lásky Boží, co udržuje svět v bídě, hrůze a neštěstí, nýbrž naše stále nové a nové svévole a hříchy. My sami voláme bídu a neštěstí na sebe, na své blízní i na své děti, maříme Boží dobrotivost a zabraňujeme Božímu milosrdenství. Jedinou omluvou je to, že pokušitel zatemňuje naše smysly a náš rozum, takže mnohdy nevíme, co konáme či co bychom konati měli. Tu pak máme s důvěrou prositi Matku Boží o radu a pomoc, aby rozhodla místo nás, aby jednala za nás, když nevíme, jak sami jednati máme, aby nás chránila před ještě větší bídou, před ještě větším zoufalstvím. Víme, že sami jsme příliš slabí,

postaví-li se ďábel proti nám opravdu do boje či narazíme-li na překážky, které povstaly proti nám jako následky našich hříchů, neboť Bůh nám sice hříchy odpouští ve svátosti křtu a pokání, ale jejich časné následky zůstávají ještě nějaký čas, mnohdy dosti dlouhý.

Ale všechna, i nejprudší, nejtěžší a nejdelší bolest lidská, pokud pochází z vlastního poměru člověka k tomuto časnému životu, pokud se týká věcí časných, věcí tohoto světa, jest jen jakýmsi zkaleným povrchem té pravé a nesmírné bolesti, která proměnila zemi v slza-
vé údolí. Ať je život sebe těžší, ať slzy trpících, utiskovaných a hynoucích tekou spojeným proudem, ať volání o pomoc je slyšet až nad oblaky, jsou to jen projevy časné lidské bídy a lidské úzkosti, není to pravý obsah té bolesti, kterou se vlastně zachvívá svět.

Úzkost nám nahání nejen viditelné neštěstí, ale i neviditelný protivník; v hrozící zkáze života mnohdy cítíme nejen přirozené následky chyb a hříchů, ale i zlobu věčného protivníka, jehož vůle je v tom, aby zmařeno bylo království Boží. Protivník náš jest ničitelem lidí; nehubí těch, kteří se mu oddají, až po smrti, ale už za živa; jako podvedl Evu, tak

podvádí stále každého, a pomáhá-li někomu na světě k časnému blahu a úspěchu, činí to jen tak dlouho, dokud toho potřebuje; neoplácí hříšníkům věrnost za věrnost, ale ničí je časem strašlivě a náhle, aby se snad v poslední chvíli nevzpamatovali a neodvrátili se od něho. Nechce vytvořiti rub říše Boží, nechce zříditi svou říši, ve které by ti, kdož odpadli od Boha, dosahovali určitých hodností podle stupně své pýchy; chce jen mařiti dílo Boží za každou cenu; nechce urvati kus království Božího, aby v něm vládl nějakým způsobem, obráceným sice na ruby, ale podobným tomu způsobu, jakým vládne Bůh; neboť satan je neplodný, je to duch nenávisti, lži a zkázy; nestojí o to, aby cokoliv bylo a trvalo mimo něho samého; poněvadž v něm není lásky, musí nenávidět všechno stvoření; proto ďáblové se musí nenávidět navzájem, a pokud jsou si vědomi toho, že nepovstali sami ze sebe, ale že také byli stvořeni od Boha, musí jedenkaždý z nich nutně nenáviděti sám sebe. Jak by se tedy země netřásla úzkostí před nimi?

Člověk málo cítí z těch věcí, ale všechno to cítí Bůh a cítil to i na této zemi, když jako Vy-

kupitel přijal tělo lidské. Pravou bolestí této země jest tedy bolest Kristova. Jemu byli jsme vyrváni, proti nám se chystají úklady. Naše smysly jsou tupé, my nechápeme vlastní cenu své duše, pravou hrůzu zatracení a skutečnou velikost lásky Boží. Spasitel to však viděl a cítil a stále to vidí a cítí. Tato úzkost o nás, pocházející z božské lásky, byla tak strašná, že raději šel vydat se do rukou našich a nechat se od nás ukřižovat, aby nás svou smrtí vykoupil.

Toto vše viděla, poznala a ucítla Matka Boží. Její bolest byla nad všecku lidskou bolest. O vy všichni, kteří jdete mimo, pohleďte a vizte, zda nějaká bolest jako bolest moje!

Naše bolesti, naše vzdechy, naše slzy! Jak jsou vlastně nicotné! A přece tato modlitba dává nám právo je ukazovati. Matka Boží není ve své moudrosti a ve svém milosrdenství tak omezena jako člověk, byť sebe světější. Vidí nejen nesmírnou bolest svého Syna, svoji bolest vlastní a hrůzu úkladů ďábelských, jimiž má býti zničen celý svět, ale vidí i jednotlivé naše bolesti, které jsou jen nepatrnými a pomíjivými krůpějemi v nesmírném moři utrpení Božího a utrpení celého světa. Tomuto

utrpení Božímu se však vyrovná milosrdenství Boží, které ve své všemohoucnosti vždycky má kdy, aby hledělo i na naše vezdejší potřeby a aby se s námi sdílelo o všudypřítomnost své lásky. Tato všechna moc jest svěřena do rukou Královny nebes, která sama naplněna nesmírným milosrdenstvím Božím zapomíná při našich modlitbách na to, co jsme učinili jejímu Synu, poněvadž ví, že jako synové zavržení musili jsme chtít s celou touhou svého srdce utratit a zničit jejího Syna, který se raději sám dobrovolně vydal v naše ruce, aby nad naší vražednou zlobou zvítězil svou smrtí a ukojiv naši zuřivost, aby nás získal a obnovil ve své lásce. Tomuto úkolu se podrobila již tenkrát, když svolila státi se matkou Syna Božího a v tom byla pokora a poslušnost tak nesmírná, že celé království nebeské na věky věkův se nevzpamatuje z úžasu nad nesmírností takové pokory a poslušnosti v lidském těle a v lidské duši.

Lidský pláč pochází z vědomí naší slabosti a nedokonalosti; z naší touhy, abychom se Bohu přiblížili, a zároveň z našeho zklamání, když vidíme, že sotva jsme učinili krok k Bohu, již zase couváme několik kroků zpět.

Lidský pláč pochází též z lásky k Bohu, a to jest pláč těch, kteří poznávají, že až v nebi dosáhnou jistoty o dokonalosti své lásky a jejího naplnění.

Ale jest i pláč radosti, pláč vděčnosti, jímž lidská touha odpovídá dosažené milosti.

Všechn tento pláč, slzy dítek i slzy zhroucených, všechna tato úzkost, ať její podklad jest jen časný a chvilkový, či ať pochází z hlubin té nesmírné úzkosti, která stravuje všecko stvoření a která jest i v srdci Božím, tvoří z naší země údolí slz, vzdechů a nářků. Pláč lidský se může obracet sám k sobě a může se dusiti v bezmocném hoři; může se obracet k lidem, kteří mohou pomoci jen někdy a to právě v bolestech řádu nejnižšího, v bolestech pomíjivých; může se obracet k ďáblu, který jest původcem a udržovatelem zla a který může někdy uleviti, ale nikoliv ze soucitu, nýbrž z lstivosti; může se obracet k Bohu.

Všechn pláč lidí jest darován Panně Marii; lidé totiž mohou sami ze sebe přinést Bohu jen svou bídu, kterou sami nechtějí; lásku, ctnosti a platné služby sami ze sebe přinést nemohou, neboť to jim Bůh napřed musí udělit a dáti do rukou a lidská zásluha tkví pak

jen v tom, že lidé těch darů neobrátlí ve zlé. Máme tedy aspoň své slzy a vzdechy věnovati Panně Marii. Jak málo se vlastně od nás žádá a přece i to se nám zdá obtížné! I své slzy raději házíme světu a ďáblu, ač nemůžeme od nich očekávat než posměch.

Tato slova modlitby nás učí a nám připomínají, že právo na naše slzy, vzdechy a nářky má Panna Maria a jí máme své bolesti a úpění přednášeti. Činíme-li jinak, zpronevěřujeme jí to, co jsme jí povinni, zpronevěřujeme tu jedinou daň, kterou jí sami ze sebe můžeme přinést, ač je to vlastně daň nejlehčí a nejpríjemnější, daň, která jest vlastně obětováním věci, které se sami chceme co nejdříve a nejúplněji zbavit. Neobracíme-li svůj pláč k Panně Marii, pak vlastně pohrdáme její láskou, přímlovou a milosrdenstvím.

Tato slova modlitby jsou tedy jednak slibem, že všechny své bolesti svěříme Panně Marii a že úlevu nebudeme hledati na srdci světa a na srdci ďáblův, nýbrž na srdci Té, které Bůh svěřil všecku bolest svoji, na srdci Matky Sedmiboletné, která jest jedinou a svrchovanou královnou veškeré bolesti a veškeré útěchy.

Jednak jsou tato slova prosbou, aby Panna Maria jako vlastní a jediná Paní našich slz pomohla nám a nedopustila, bychom tyto své slzy obětovali někomu jinému než Jí a pomoc a útěchu místo v milosrdenství jejím hledali v klamu své síly vlastní, v klamu světa a v klamech ďáblových.

Z těchto slov modlitby vyplývá zároveň naděje, že naše Královna obrátí jednou všechn tento náš pláč bolesti a lítosti v pláč blaženosti a radosti věčné, neboť daroval-li Bůh Královně nebes všechn pláč a všechnu bolest světa, daroval Jí to k její slávě, aby tyto slzy nezůstaly tou bídnou, hořkou a nenáviděnou věcí, jakou jsou nyní, nýbrž aby byly proměněny v něco drahocenného! Panna Maria jest totiž bytostí nejblaženější a naše slzy tak, jak jsou, nepřispívaly by k její blaženosti a slávě; k té patří právě ten zázrak její moci a lásky, že slzy, jí obětované, nabývají jiné, vyšší hodnoty.

O Č I O R O D O V N I C E

Naše oči jsou oči tvorů, kteří byli zplozeni se známkou hříchu dědičného, se známkami hříchů svých rodičů a předků, se známkami lehkomyšlnosti, různých neřestí a zvláště chlípnosti; naše oči jsou téměř od zrození zvyklé dívat se na svět, změněný neřestmi, a pohled na věci, které slouží žádostem těla, je jim příjemnější a žádoucnější než pohled na věci, které připomínají řád duchovní. I když právě nejsme zatíženi hříchem smrtelným, cítíme uspokojení z toho, že pozemský život v tom stavu, jak jej upravily nesčetné neřesti nesčetných lidí, je jakýmsi teplým a krytým pařeníštěm, ve kterém se nám příjemně žije, ve kterém naše zlé vášně a žádosti jsou chráněny a ospravedlňovány obecným zvykem, obecnou účastí, obecným příkazem, ba i vzájemnou podporou. I hříchy, za které se hanbíme, bývají ve společnosti vlídně a někdy i s pochvalou přijímány; lidé bývají někdy upřímní v neřestech, a co odpouštějí sobě, to odpouštějí, ba i podporují též u druhých, hnáni zvrácenou dobrotou, zvráceným sou-

citem a zvráceným milosrdenstvím. Naše myšlenky od věcí věčných rády se vracejí do těchto teplých a hostinných míst, do toho obcování lidského, kde jeden trpí s druhým i se všemi, aby ani jediný člověk ani všichni lidé se nemusili bolestně odtrhováti od chtíčů, rozkoší, náruživostí a neřestí, kde všichni společně doufají i zoufají, kde život je chlévem, plným sladkých věcí a bez přísného pořádku, jaký musí vládnouti v paláci. Je to vlastně všechno jen zatažené a zastřené zoufalství, které se opíjí klamnou sladkostí zvrácených nadějí v neznámé milosrdenství. Neděsí nás ani nejhrubší neřest a neodsuzujeme ji proto, poněvadž si tajně myslíme, že do ní můžeme jednou upadnouti též a že pak takovéhle obcování lidské bude nám dobrým útočištěm a pomocí, abychom příjemností hříchů déle mohli užívat. Vidíme bídu, ale těší nás, že z ní vykvétají květy rozkoše, že každé rozmnožení bídy na některé straně přinese rozmnožení rozkoše, zvláště v chlípnosti, že mnozí, kteří klesají s výše duchovní, klesají do tohoto milosrdného a vlídného objetí světa, které jako by jim bylo připraveno a nastaveno proto, aby si nezoufali a na svůj život nesáhli, a tím se

všechna tato bída vzájemně zahřívá, utěšuje a uklidňuje, tím se tvoří přesvědčení, toto že je pravé a jediné možné ovzduší lidského života na zemi, a je-li vliv společného života na život jedincův všeobecně takový, že snad toto všecko lidské společenství přece nemůže býti jen tak bez milosti na věky zavrženo. Tak se pěstují neřesti, které přecházejí do krve dětí z krve rodičů, hrůza z hříchu se opatrně odkládá, křestní odříkání se opatrně omezuje; jsme přece jen lidé, kteří vědí, že umrou, a chtějí umřít s vědomím, že si tělesné smrti zasloužili také pro ty hříchy, které sami spáchali.

Krev Kristova nás obmyla a stále se na nás vylévá, aby smyla naši nečistotu, která je tak těžko zničitelná, že právě jen krev Kristova ji může smýti. Mnohdy necháme krev Kristovu téci marně v opovážlivé naději, že je jí dosti a že se můžeme nechati obmýti až ve chvíli poslední, abychom nemusili litovati, že jsme se předčasně vzdali něčeho ze sladkostí hříchů. Drahý je nám hřích od chvíle prvního poznání až do posledního okamžiku lítosti nad tím, že blížící se smrt nebo pohroma těla zbavila nás jeho sladkosti. Oči naše pošilhávají

vždy aspoň na okamžik kradmým pohledem do zákoutí, odkud nás vábí tělo, svět a ďábel; naše žádostivost i do modliteb našeptává své úpění, aby nebyla jen tak rychle a jen tak zhola potřena, prosíme, aby naše odloučení od těla, světa a ďábla nebylo příliš rychlé, nepředvídané a bolestné, vždy toužíme ještě jednou se napít z kalných zdrojů, potěšit se vědomím, že ještě nejsme zcela neschopni pohybovat se ve skutcích, pýše a nádheře těla, světa a ďábla. Oči naše se naučily šilhati a tato šilhavost chťíčů se mění v kletbu, podobnou hříchu dědičnému tím, že často přechází z pokolení na pokolení. Tak jest život náš pln různých náklonností k hříchům, ke kterým nás ďábel ani nemusí příliš pobízet, tak je v nás a v našich očích plno kalu a nečistoty, tak si nosíme své nečisté představy i do svých modliteb a rozjímání a těšíme se tím, že i vnuknutí, která dostáváme, můžeme si aspoň částečně přiodívati svůdným rouchem bláznovství, tak všude a do všeho podstrkujeme své tajné výhrady, které se bojíme si plně uvědomovati, ale od kterých neupouštíme, jako bychom chtěli své neřesti vzít s sebou až za hrob, až před tvář Boží, až do nebe, a kdyby

tento rozkol v naší duši měl být učiněn očím lidí zřejmý v celé své podstatě a v celém svém rozsahu, pak teprve bylo by zřejmo, jak strašné a nesmírné jsou nároky, které tímto způsobem klademe na milosrdenství Boží.

Ale neposuzujme své oči a svůj pohled jen podle hříchů, které pášeme, které chceme páchat i které bychom rádi páchali; to už je bída, která na nás dopuštěna byla. Ale mimo tuto bídu, kterou cítíme aspoň ve chvíli poznání, jsme ohroženi ještě bídou jinou a to mnohem strašnější. Nikdy nejsme svrchovanými a jistými pány svých myšlenek a citů. Jen tenkrát je můžeme jakž takž vésti a řídit, pokud nám pomáhá Bůh milostí všeobecnou, kterou nám obyčejně ponechává i ve stavu hříchů smrtelných, neboť je vždy s námi. Ale stačilo by, aby se jen na chvílku ukázalo, jaké by to bylo, kdyby nás ponechal sobě samým. Ihned by se naše myšlenky pomátly. Naše porušená přirozenost by se zvrátila úplně a zděsili bychom se šílenou hrůzou z toho, co by z našeho myšlení a cítění učinil ďábel; zlořečili bychom Bohu a závodili bychom srouháním a zlobou chátry jerusalemské cestou na Golgotu. Nic by nám nepomohla naše

úzkost, naše úpění. Poznali bychom, že bez pomoci Boží nemůžeme trvale poroučeti ani sebe hnusnějším představám, aby nevstupovaly do naší mysli, poznali bychom, že i ve chvíli, kdy jsme páchali hříchy smrtelné, chránilo nás milosrdenství Boží před úplným pomatením a že, kdyby toto milosrdenství nestálo při nás i tenkrát, když konáme hříchy nejtěžší, páchali bychom ty hříchy způsobem mnohem ohavnějším a strašnějším. Milosrdenství Boží nám brání, bychom nepáchali všechno zlo, které bychom páchat mohli, bychom jen nepáchali takovým způsobem, jakým bychom mohli. Když my jsme už padli, Bůh ještě za nás bojuje. Kdyby jen na chvílku ustal, ukázalo by se, jak hroznou nicotou je naše přirozenost bez spojení s Bohem, a že jen v Bohu jest příčina toho, že i nejhorší nečistota našich očí a našeho pohledu není ještě tak úplná, jaká by byla, kdybychom byli zůstaveni sami sobě.

Těmato očima hledáme Královnu nebes a prosíme ji, aby k nám obrátila oči svoje.

Lidé se ostýchají nastavovat své oči pohledu lidí zřejmě zvrhlých a nečistých, jako by sami jejich pohledem byli poskvřňováni a zne-

uctováni; štítí se očí, ze kterých vyhlíží patrná nestoudnost a urážlivá vyzývavost. My však svýma očima vyhledáváme Královnu nebes s prosbou, aby k nám obrátila své milosrdné oči, aby k nám obrátila oči, jejichž pohledu nesnese satan, oči, které by chtěl zneuctít pekelnou úražkou, proti kterým syčí našimi vlastními myšlenkami a žádostmi, proti kterým chce vzkřísiti v nás ten řev zoufalství a šílenství, které by nastalo, kdyby se Bůh od nás odvrátil. Prosíme ji, aby shlédla na nás, kteří sami ze sebe nejsme schopni hleděti na ni jinak než s veškerou nečistotou své duše. Prosíme ji, aby k nám obrátila své oči, do kterých od věků a na věky zírá jen nejsvětější Trojice, Otec, který ji od věků vyvolil, Duch, který ji zastínil, a Syn, který jako děťátko z jejího náručí zíral do těchto očí s vděčností, přítulností a radostí. Všecko dvorstvo nebeské sklání své oči před jejíma očima a my ji prosíme, aby k nám obrátila své milosrdné oči, jako by to nebyla prosba svrchovaně troufalá.

Ale takový je osud náš, že jen cenou nekonečnou jsme vykoupeni, že jen dobrotou nesmírnou jsme udržováni od Boha pro Boha, který nás chce míti u sebe v ráji a proto ne-

přestává nabízet nám milosti, jejichž velikost nejsme schopni odhadovati. Proto nám dal Královnu nebes za naši Orodovnici.

Královna nebes nemá moc nejvyšší bytosti lidské, nýbrž drží ve svých rukou všecku moc Boží. Jinak by nemohla býti naší Orodovnicí, nesnesla by pohledu do naší nejvnitřnější a nejtemnější bídy, nesnesla by našich vyslovených i nevyslovených, zjevných i tajných urážek, nemohla by k nám obracet své milosrdné oči. Vidí totiž mnohem zřetelněji všecku hrůzu naší bídy než my sami a cítí mnohem bolestněji. Ale Ona je chotí Ducha svatého a matkou Stvořitele a tím její poměr k nám je povýšen nad všechny naše představy o milosrdenství. Čeho by nesnesla žádná jiná z bytostí stvořených, ani nejvyšší bytost andělská, to stalo se nejvyšším úřadem Královny ráje pro naši záchranu, pro naše spasení.

Čím je člověk, že toto vše se činí pro něho? Ach, ničím! Ale jinak musí znít tato otázka: Jakou bytost vznešenou a krásnou učiniti chce Bůh z bídného hříšníka, který není ničím, že mu nabízí takové milosti? Kde jsou vlastně konce lásky Boží?

Prosíme tedy z bídy své nicoty, nečistoty,

pokrytectví, tmy a tuposti Královnu ráje, aby k nám obrátila své milosrdné oči, aby zázrak a nesmírná síla jejího čistého pohledu spálila v nás tu nečistotu, které bychom se nemohli zbaviti žádnou lítostí, slzami, předsevzetím, tu nečistotu, která zkazila i kořeny našeho rozumu a naší bytosti a které bychom ze sebe vyrvati nemohli.

Královna ráje může se na nás dívatí právě pro svou nejsvětější čistotu, právě proto, že dlí ve společnosti nejsvětější Trojice, a právě proto, že má všecku Boží moc v rukou. A Boží moc spočívá v Božím milosrdenství. Všemohoucnost Boží a sláva Boží - toť Boží milosrdenství. Svěřil-li Bůh Královně ráje své milosrdenství, svěřil jí všechno. A jen z toho důvodu můžeme k ní volati: Obrát k nám své milosrdné oči!

PROSBA POSLEDNÍ

Pro naději, kterou nám dává úřad Královny nebes, odvažujeme se prosby nejtěžší a poslední, aby nám ukázala svého Syna. Víme, že Syn Boží jest požehnaným plodem jejího života, že Jej jakožto vlastní dítě milovala největší a nejvyšší láskou mateřskou, jaká byla možná nejen na zemi, ale v celém světě stvořeném, že v Něm milovala Boha a zároveň ctíla Boha. Víme, že Syn Boží ji korunoval na královnu nebes a dal jí moc a slávu. Víme, že toho Syna jejího před očima jejíma jsme potupili, umučili a zabili. Tento Syn vstal z mrtvých na důkaz vítězství nebe nad peklem, udělil nám odpuštění hříchů a pozval nás do svého příbytku v nebi. My pak odvracíme se od Něho nejen ze slabosti a mdloby, ale i ze zlé vůle, ba i z nejhorší vůle. Podobáme se zločincům, kteří nechtějí zločinů zanechat, kteří se spravedlnosti posmívají a přece se jí bojí. Nebojíme se křížovati svého Spasitele, posmívati se Mu a tupiti Ho, ale bojíme se posledního trestu; často se podobáme psům, kteří už zbaběle kňučí strachem a

žalostí, vidouce hůl, zdvihnutou kráně, a přece ještě pod samou holí snaží se dokončiti to, zač je má stihnouti rána, doufajíce, že snad rána selže nebo že v posledním okamžiku se jim podaří uskočiti. Láska k Bohu není z nás a my víme, že nám hrozí záhuba pro nedostatek této lásky; víme, že tato láska nebude v nás nalezena, odstoupí-li od nás milost, a že tuto milost úplně zapuzujeme svými hříchy. Bojíme se, abychom nebyli překvapeni právě v takové chvíli, kdy je milost úplně zapuzena a kdy tedy jsme proti trestu úplně bezbranni. Proto prosíme Královnu nebes předem, aby za nás prosila obzvláště v hodinu smrti naší.

Prosíme, aby nám po tomto putování ukázala svého Syna. Tou chvílí po tomto putování se miní jednak hodina naší smrti, jednak chvíle posledního soudu, jednak věčnost nebeská.

Splní-li Královna nebes naši prosbu v hodině naší smrti, spatříme svého Krále umírajícího na kříži s hrůzou Jeho utrpení a poznáme na Něm zcela jasně právě ta muka, která jsme Mu sami a nejvíce způsobili; poznáme na Něm potupu, kterou jsme Mu činili, a bude nám zřejmý učiněn způsob, kterým jsme při-

spěli k Jeho usmrcení. Bude to hrozná chvíle pro nás, až uvidíme ve skutečnosti svou vlastní katanskou práci na ukřižovaném Spasiteli. A přece, ať hrůza z tohoto pohledu a poznání bude jakákoliv, věříme pevně, že tento pohled v hodině naší smrti přinese nám spasení, neboť, bude-li nám ukázán Spasitel náš, třeba již kopím probodený, bude to známka milosti. Proto tímto voláním úpíme k Matce Boží: Ukaž nám, kde jsme tvého Syna udeřili, poplivali, probodli! Je to hrozná a smutná prosba a hrůza i smutek je též v jejím vyplnění, ale přece je to prosba největší a poslední naděje a přece v jejím vyplnění je nejvyšší sladkost Boží spravedlnosti a lásky.

Splní-li Královna nebes naši prosbu při posledním soudu, budeme též zachráněni.

Při posledním soudu poznáme svůj pravý poměr k Bohu, poznáme sebe a svůj život. Z tohoto poznání bude nám úzko, neboť nebude to poznání takové, jaké máme nyní a které si můžeme sami libovolně zatemnit, nelíbí-li se nám nějaká skutečnost tak, jak jest, nýbrž bude to poznání určité, úplné a nezměnitelné. Tímto poznáním pochopíme též, jakého údělu si zasluhujeme na věčnosti.

Toto poznání samo nás bude soudit, takže se vlastně budeme soudit před tváří Boží sami. Přítomnost Spasitelova při tomto soudu bude zárukou, že veškeré poznání bude úplné a soud neomylný. Jak sami sebe budeme souditi, to vyjadřují slova úzkosti a zděšení: Hory, padněte na nás, pahrbkové, přikryjte nás! - Hrozné zajisté by bylo, kdybychom se v ten den měli souditi sami. Proto voláme ke Královně nebes, aby nám po tomto putování ukázala svého Syna. Víme zajisté, že jakmile nám Královna nebes svého Syna ukáže, nebudeme již sami sebe soudit, nýbrž bude nás soudit Syn Boží.

Milosrdenství Boží od věků na věky. Je tak nesmírné a neobsáhlé jako všemohoucnost Boží. Projevuje se, aniž o tom víme. I tenkrát, když sebe více hřešíme, projevuje se tím, že nám není možno dosáhnouti té úplnosti hříchu, jakou bychom měli na mysli. Ani Satanu se nepodařilo dosáhnouti té úplnosti hříchu, které dosáhnouti chtěl a které byl by jistě dosáhl, kdyby nebylo milosrdenství Božího. Bůh Satana srazil do propasti, ale zapomenouti na něho nemohl; kdyby byl býval úplně na něho zapomněl, byl by Satan býval klesl ještě mnohem hlouběji až na kraj svého úplného

zániku. Proto ani Satan nemůže duše zavržených v pekle mučiti tak, jak by chtěl sám, nýbrž jen tak, jak dopouští Boží milosrdenství, které se nezastavuje ani před branami pekla, ba ani před samým Satanem, neboť Satan není svrchovaným pánem pekel ani svrchovaným pánem svým, nýbrž zůstává sluhou Pána nejvyššího, třeba sluhou nevěrným a zavrženým, a není zavržen tak, jak by sám chtěl býti zavržen, nýbrž jen tak, jak jej zavrhl Bůh. Satan trpí milosrdenstvím, které prokazuje Bůh jemu i zavrženým.

Odsouzení nastává odvrácením tváře Boží od tvora. My pak prosíme Královnu nebes, aby nám ukázala po tomto putování svého Syna, kterého sice uzří všecna země, přicházejícího s mocí velikou ve velebnosti a slávě, ale jest rozdíl v patření těch, kteří prosí, aby Ho spatřili, a těch, kteří Ho spatří proti své vůli. Jedni Ho spatří k svému zatrazení, druzí k svému spasení. Jeho příchod a zjevení se lidem bude milosrdenstvím pro všechny, i pro ty, kteří Ho zapřeli; ponese s sebou do tmy zavržení část Jeho světla. Toto milosrdenství pomůže k spasení těm, kteří nezůstanou od něho odvráceni.

Splní-li Královna nebes tuto naši prosbu v hodině naší smrti a v den posledního soudu, pak zbývá už jen splnění ve věčnosti nebeské.

Splní-li tam naši prosbu, pak to znamená, že v nás obnoví čistotu srdce, neboť jen blahoslavení čistého srdce Boha viděti budou. Jinak by to nebylo možno, poněvadž tajemství nejsvětější Trojice, ve které bydlí její Syn, nemůže býti viděno bez úplné čistoty srdce, tedy bez úplného přetavení lidské osoby. Toto přetavení se děje buď v očištcí, nebo přímou milostí. Tedy i nad očištcem a nad přímou očišťující milostí vládne Královna nebes, jejíž moc sahá z nebe přes všechny věci až do pekel.

Patření na Syna Božího jest však činností Osob nejsvětější Trojice a Panny Marie; je též božskou radostí, a doufáme-li ve splnění této prosby, doufáme tím v účast na této činnosti a blaženosti Boží i Panny Marie. To však jest již nad pochopení lidské, to jest věc, které ani anděl nepochopí bez pomoci Boží.

Tak se tedy naděje lidská nezastavuje před ničím. Ne že by sama byla tak smělá, vynalézavá a přímá, ale poněvadž Bůh tomu chce a aby nám to umožnil, usnadnil a zpříjemnil,

dal nám k tomu za naši prostřednici Pannu Marii. A tak ve své bídě, o jejíž nesmírnosti nemáme ani správného tušení, smíme a máme prositi o věci, o jejichž nesmírné kráse a blaženosti máme tušení ještě daleko mlhavější a slabší.

Š T K A N Í

Když už vyslovíme poslední a nejvyšší prosbu, aby nám Královna nebes ukázala svého Syna, tu již víme, že ani nejvyšší z bytostí andělských, ani Královna nebes sama ba ani Otec náš nemá většího a krásnějšího přání než patřiti na Syna Božího. Tu naše přání se vztahuje po té nejvyšší blaženosti, která jest vlastní výsadou Nejsvětější Trojice. Tady se naše přání ocitlo v nekonečné výši. Naše bytost v bídě a nebezpečí, naše touha až před komnatou Nejvyššího - jak by duši, která o tom přemýšlí, nepojala závrať? Přání hrozné svou smělostí a přece nutné pro naše spasení, bylo předneseno Královně nebes, a co jiného zbývá nyní bytosti lidské, než sklo-

nit tvář co nejniže, nejlépe až do prachu země, a štkáti úzkostí i nadějí?

Teď nezbývá než chváliti Královnu ráje jako bytost milovanou a nejkrásnější, kterou chceme uprositi, před kterou se třeseme nedočkavostí a touhou, před kterou jsme ochotni pokořiti se s největší radostí co nejvíce a co nejúplněji.

Voláme k Ní: O milostivá!

Tím prosíme za odpuštění jako provinilci, klečící před Královnou, kteří vědí, že její vznešenost tkví v jejím milosrdenství.

Voláme k Ní: O přivětivá!

Tím prosíme o pomoc jako nemocné dítky v bolestech s důvěrou volají k své vlastní matce, o které vědí, že jich nikdy neoslyšela a neoslyší.

Voláme k Ní: O sladká!

Tím prosíme, aby přijala naši naději, že Ji uvidíme. Tím prosíme, aby splnila naši naději, že dosáhneme blaženosti lásky. Ale co jest láska ke Královně nebes a jaká je to láska? A jaká je ta sladkost, která nám z této lásky a v této lásce má býti údělem? Vždyť andělé před Ní padají na tvář a Ona jest Chotí Boha Nejvyššího! A přece tam v nebi chce nám Bůh dáti

požívání Své vlastní Bytosti a Jeho blaženost má býti blažeností naší. Jak by duše nekvílela úzkostí a sladkostí lásky, když na to myslí! Ale bojí se na to mysliti v tomto životě pozemském. Nevíme, máme-li se více třásti strachem před nesmírností božské lásky a zaslíbení Kristových než strachem před ztracením věčným. Představy o blaženosti nebeské bychom nesli v tomto životě pro její závratnou nesmírnost a pro svou omezenost a slabost. Vždyť naše duše je tak omezena, že pokud dlí ve smrtelném těle, není vůbec schopna představit si svou existenci a své jednání bez formy tělesné, nemůže si představit sebe samu; jest tak stvořena, více by zatím nesnesla, a jistě jest v tom Boží milosrdenství, které duši tímto opatřením chrání před nebezpečím, kterému podlehlí odbojní duchové. Jak by tedy mohla si duše lidská představit to, co jen tuší jako žár nesmírné moci, která je nesmírně vzdálenější než slunce a skryta milosrdenstvím? A toto milosrdenství jí přece jen dává cítit něco z tohoto tajemství a to jest sladkost. Ale tato sladkost jest věnem a přívlastkem Panny Marie.

Voláme k ní: O Panno!

Titul nejvzácnější a nejpůvodnější, poně-
vadž právem z něho se stala Matkou Boží a
Královnou nebes. Titul, který vyslovuje Její
božské privilegium. Titul nejvyšší a nejkrás-
nější, nejněžnější a nejsladčí.

Voláme k Ní: Maria!

Jméno království nebeského. Jméno věč-
né. Nebe samo.

Pak už jsou jen slzy a ticho.

O B S A H

Předmluva	5
Zdrávas, Královno !	7
Matko milosrdenství !	10
Život a sladkost	14
Naděje naše	18
Volání z vyhnanství	22
Pláč	28
Oči Orodovnice	37
Prosba poslední	46
Štkaní	52